M.A. (Part – II) Examination, 2010
HISTORY (85 Pattern)
HS.Gr.II(C) : Revolution in France (1789 – 1848)
(Compulsory)

Time: 3 Hours Max. Marks: 80

N.B. *: i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
ii) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Answer the following questions in **20** words **each (any ten)** : **20**
   1) Name three estates of the society divided before French Revolution.
   2) What do you know about 'Gabble' ?
   3) Write the name of the book written by Russeau.
   4) What was the 'Law of Suspectus' ?
   5) What is meant by 'White Terror' ?
   6) Who was the leader of Ultra-Royalist party ?
   7) Which social message is given by French Revolution ?
   8) Who was the Chief Minister of France between 1821 to 1827 ?
   9) State any two provisions of July ordinance declared by Charls X on 25th July 1830.
   10) What is meant by 'Nepoleonic Legend' ?
   11) What do you know about the 'Arc de Trimph' ?
   12) What was the aim of socialist party in France ?
   13) What was the recent cause of Revolution of 1830 in France ?

2. Answer the following questions in **50** words **each** (**any two**): **10**
   1) Evaluate the 'Spirit of Law'.
   2) State four provisions of 'Rights of man'.
   3) Give the importance of July Revolution.
   4) Explain the importance of Revolution of 1848.

3. Answer the following questions in **150** words **each (any two)** : **20**

   1) Examine the social background of Revolution of 1789 in France.
   2) Estimate the work of National Assembly between 1789-1791.
   3) Which factors led to the Revolution of 1830 in France ?
   4) Assess the work of volteare as philosopher before the French Revolution.

4. Answer the following questions in **500** words **each (any two)** : **30**

   1) Discuss the philosophical background that led the Revolution of 1789 in France.
   2) Explain the social impact of the Revolution of 1789 on France.
   3) What were circumstances which led to Revolution of 1830 ?
   4) Examine the circumstances which led to Revolution of 1848 in France.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. खालीलपैकी कोणत्याही **दहा** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **२०** शब्दात लिहा : **२०**

   १) फ्रेंचराज्यक्रांतीपूर्वी समाजाची विभागणी तीन वर्गात् झाली होती त्या वर्गांची नांवे लिहा.
   २) 'गॅबल' विषयी आपणास काय माहिती आहे ?
   ३) रूसोने लिहिलेल्या ग्रंथाचे नांव लिहा.
   ४) 'संशयी लोकासबंधीचा' कायदा काय होता ?
   ५) 'श्वेत दहशत' म्हणजे काय ?
   ६) राजसत्तावादी लोकांच्या पक्षाचा नेता कोण होता ?
   ७) फ्रेंच राज्यक्रांतीने कोणता सामाजिक संदेश दिला होता ?
   ८) इ.स. १८२१ ने १८२७ या दरम्यान फ्रान्सचा मुख्यमंत्री कोण होता ?
   ९) इ.स. २५ जूलै १८३० रोजी चार्लस १०व्या ने जाहिर केलेल्या जूलै वटहुकूमातील दोन तरतुदी सांगा.

१०) 'नेपोलियन लिजेंड' म्हणजे काय ?

११) 'विजयी कमान' विषयी आपणास काय माहिती आहे ?

१२) फ्रान्समधील समाजवादी पक्षाचे ध्येय काय होते ?

१३) फ्रान्समधील १८३०च्या क्रांतीचे तात्कालीक कारण काय होते ?

२. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उतरे प्रत्येकी **५०** शब्दात लिहा : **१०**

१) 'सत्ताविभाजनाच्या सिद्धांताचे' मूल्यमापन करा.

२) मानवी हक्काच्या जाहिरनाम्यातील चार तरतुदी सांगा.

३) जूलै क्रांतीचे महत्व विशद करा.

४) इ.स. १८४८च्या क्रांतीचे महत्व स्पष्ट करा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उतरे प्रत्येकी **१५०** शब्दात लिहा : **२०**

१) फ्रान्समधील इ.स. १७८९च्या क्रांतीची सामाजिक पार्श्वभूमिचे परीक्षण करा.

२) इ.स. १७८९ ने १७९१ या कालखंडातील राष्ट्रीय कायदेमंडळाच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.

३) इ.स. १८३०च्या फ्रान्समधील क्रांतीला कोणते घटक कारणीभूत ठरलेत ?

४) फ्रेंच राज्यक्रांतीपूर्वी व्हॉल्टेअरने तत्वज्ञ म्हणून केलेल्या कार्यचे मूल्यमापन करा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उतरे प्रत्येकी **५००** शब्दात लिहा : **३०**

१) इ.स. १७८९च्या फ्रेंच राज्य क्रांतीपूर्वीची तात्विक पार्श्वभूमीची चर्चा करा.

२) इ.स. १७८९च्या फ्रेंच राज्यक्रांतीचे सामाजिक परीणाम स्पष्ट करा.

३) इ.स. १८३०च्या फ्रान्समधील क्रांतीस कोणती परीस्थिती कारणीभूत ठरली ?

४) इ.स. १८४८च्या फ्रान्समधील क्रांतीस जी परीस्थिती कारणीभूत ठरली तीचे समीक्षण करा.

M.A. (Part – II) Examination 2010
HISTORY (Compulsory)
HS : G – V (A) : British Administrative Policies in India (1818-1919)
(85 Pattern)

Time: 3 Hours Max. Marks: 80

N.B. *: i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
ii) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Answer in **20** words each **(any ten)** : **20**

1) Explain the term 'Dual Government'.

2) Write any two provisions of the Regulating Act, 1773.

3) What is 'Ring Fence Policy' ?

4) What was the importance of Charter Act of 1813 A.D. for the education ?

5) Who started the 'Permanent Settlement System' ? Where ?

6) State the meaning of the term viceroy.

7) State the years of the following events :
   i) Pitt's India Act
   ii) Local Self Government Act.

8) What is 'Economic Nationalism' ?

9) State any two merits of the Act of 1892.

10) In which book Dadabhai Naoroji stated 'The Economic Drain Theory' ?

11) Write any two native States annexed by the British.

12) State the meaning of New Imperialism.

13) State any two salient features of the Montegae's August Declaration 1917.

2. Answer in **50** words each **(any two)** : **10**

1) State the provisions of the Charter Act of 1813.
2) Explain the utilitarian philosophy.
3) Explain the Judicial reforms of Lord Corn Wallis.
4) What was the imperialistic policy of the British in India ?

3. Answer in **150** words each **(any two)** : **20**

1) Describe the provisions of the Regulating Act of 1773. What was its importance ?
2) Write the effects of the revolt of 1857.
3) Discuss the imperialistic policy of Lord Curzon.
4) Critically examine the Morle-Mento reforms.

4. Answer in **500** words each **(any two)** : **30**

1) Describe the East India Company's relations with native rulers till 1857.
2) Trace the growth of Judiciary in India till 1858.
3) Make an assessment of the policy of masterly inactivity towards Afghanistan.
4) Describe the British policies about the native education.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*
ii) ***उजवीकडील*** *अंक पूर्ण* ***गुण*** *दर्शवितात.*

1. प्रत्येकी **२०** शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही **दहा**) : **20**

1) 'द्विदल राज्यपद्धती ' ही संज्ञा स्पष्ट करा.
2) इ.स. १७७३ च्या नियामक कायद्याच्या कोणत्याही दोन तरतुदी लिहा.
3) 'रिंगण मर्यादित धोरण ' म्हणजे काय ?
4) शिक्षाणासाठी इ.स. १८१३ च्या सनदी कायद्याचे काय महत्व होते ?
5) कायमधारा पद्धती कोणी सुरू केली ? कोठे ?
6) 'व्हॉईसरॉय ' ही संज्ञा स्पष्ट करा.

7) खालील घटनांचे वर्ष सांगा.

1) पीटचा भारत विषयक कायदा

2) स्थानिक स्वराज्य संस्थाविषयक कायदा.

8) 'आर्थिक राष्ट्रवाद ' म्हणजे काय ?

9) १८९२ च्या कायद्याचे कोणतेही दोन गुण सांगा.

10) दादाभाई नौरोजींनी आर्थिक शोषणाचा सिद्धांत कोणत्या ग्रंथात मांडला ?

11) ब्रिटीशांनी खालसा केलेली कोणतीही दोन देशी संस्थाने लिहा.

12) नव साम्राज्यवादाचा अर्थ सांगा.

13) मॉन्टेग्यूच्या ऑगस्ट १९१७ च्या धोरणेची कोणतीही दोन ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

2. प्रत्येकी **५०** शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **10**

1) इ.स. १८१३ च्या सनदी कायद्यातील तरतुदी सांगा.

2) उपयुक्तता वादाचे तत्वज्ञान विशद करा.

3) लॉर्ड कॉर्नवालीसच्या न्यायविषयक सुधारणा विशद करा.

4) ब्रिटीशांचे भारतातील साम्राज्यवादी धोरणा म्हणजे काय ?

3. प्रत्येकी **१५०** शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **20**

1) १७७३ च्या नियामक कायदयातील तरतुदींचे वर्णन करा. त्याचे महत्व काय होते ?

2) १८५७ च्या उठावाचे परिणाम लिहा.

3) लॉर्ड कर्झनच्या साम्राज्यवादी धोरणावर चर्चा करा.

4) मोर्ले–मिंटो सुधारणांचे टिकात्मक परीक्षण करा.

4. प्रत्येकी **५००** शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **30**

1) इ.स.१८५७ पर्यत ईस्ट इंडिया कंपनीच्या एतद्देशीय राज्यकर्त्या बरोबर असलेल्या संबंधाचे वर्णन करा.

2) इ.स. १८५८ पर्यतच्या भारतातील न्यायव्यवस्थेच्या विकासाचा मागोवा ध्या.

3) अफगाणीस्थान बाबतच्या प्रभावी निष्क्रियतेच्या धोरणाचे परीक्षण करा.

4) देशी शिक्षणाविषयक ब्रिटीश धोरणांचे वर्णन करा.

M.A. (Part – II) Examination, 2010
HISTORY (85 Pattern)
H.S.G.V : Administrative and Socio-Economic History of the Marathas (Compulsory)

Time : 3 Hours Max. Marks : 80

N.B. : *i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
ii) ***Figures*** *to the* ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Answer the following questions in **20** words **each** (**any ten**) : **20**
   1) State the names of four Persian sources.
   2) State the names of two ministers of Chhatrapati Shivaji's council of ministers.
   3) Define Miraspatti.
   4) Who was mamlatdar ?
   5) Who were the members of the village Gotasabha ?
   6) What is meant by Diwan Banda ?
   7) Write the names of two fighting strips under the Marathas.
   8) Write the names of four centres of higher learning.
   9) What is meant by Deshaks ?
   10) State the difference between 'Patasthala' and 'Motasthala'.
   11) Define Istawa method.
   12) Write the names of four commercial centres on the West coast.
   13) Define Varat.
2. Answer the following questions in **50** words **each** (**any two**) : **10**
   1) State the importance of Archival sources.
   2) Explain the sources of law under the Marathas.
   3) Write a note on cropping pattern under the Marathas.
   4) Discuss the nature of Textile Industry.

3. Answer the following questions in **150** words **each** (**any two**) : **20**

1) Discuss the provincial administration under the Peshwas.
2) State the role played by village panchayat in administering justice.
3) Examine the position of woman under the Marathas.
4) Highlight the nature of industries under the Marathas.

4. Answer the following questions in **500** words **each** (**any two**) : **30**

1) Critically examine the importance of Marathi literary sources for the study of Administrative and socio-economic history of the Marathas.
2) Examine the system of taxation under the Peshwas.
3) Discuss the nature of land revenue system under Chhatrapati Shivaji.
4) Give an account of the system of Banking under the Marathas.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*
ii) ***उजवीकडील*** *अंक प्रश्नांचे* ***पूर्ण*** *गुण दर्शवितात.*

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **20** शब्दात लिहा (**कोणतेही दहा**) **20**

१) चार फारसी साधनांची नांवे सांगा.
२) शिवाजी महाराजांच्या अष्टप्रधान मंडलातील दोन प्रधानांची नांवे सांगा.
३) मिरासपट्टीची व्याख्या द्या.
४) मामलदार कोण होता ?
५) खेड्यातील गोतसभेचे कोण सभासद होते ?
६) दीवाणदंड याचा अर्थ स्पष्ट करा.
७) मराठेकालीन दोन लढाउ जहाजांची नांवे सांगा.
८) उच्च शिक्षणाची चार केंद्राची नांवे सांगा.
९) 'देशक' अर्थ स्पष्ट करा.

१०) 'पाटस्थल व 'मोटस्थल'यातील फरक स्पष्ट करा.

११) ईस्तावा पद्धतीची व्याख्या द्या.

१२) पश्चिम किनारपट्टीवरील चार व्यापारी केंद्रांची नांवे लिहा.

१३) 'वरात' याची व्याख्या द्या.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येक **50** शब्दात लिहा (**कोणतीही दोन**) **10**

१) पुराभिलेखीय साधनांची महत्व सांगा.

२) मराठेकालीन कायधाची उगमस्थाने स्पष्ट करा.

३) मराठेकालीन पीक पद्धतीवर टिप लिहा.

४) वस्त्रोद्योगाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **150** शब्दात उत्तरे लिहा (**कोणतीही दोन**) **20**

१) पेशवेकालीन प्रांतिक प्रशासनाची चर्चा करा.

२) न्यायदानामध्ये खेड्यातील पंचायतीने पार पाडलेली भूमिका सांगा.

३) मराठेकालीन स्त्रीच्या स्थनाचे परीक्षण करा.

४) मराठेकालीन उध्योगधंधाच्या स्वरूपावर प्रकाश टाका.

4. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **500** शब्दात उत्तरे लिहा. **(कोणतीही दोन)** **30**

१) मराठ्यांच्या प्रशासकीय व सामाजिक-आर्थिक इतिहासाच्या अभ्यासासाठी मराठी वाङमयी साधनांचे टीकात्मक परीक्षण करा.

२) पेशवेकालीन करपद्धतीचे परीक्षण करा.

३) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या कालातील जमीन महसूळ पद्धतीची चर्चा करा.

४) मराठेकालीन पेठी व्यवहाराचा वृत्तांत द्या.

M.A. (Part – II) Examination 2010
HISTORY
HS Optional Paper Grp I – C
History of U.S.A. (1861 – 1945)
Old Pattern (1985) (Compulsory)

Time : 3 Hours Max. Marks : 80

N.B : *1) **All** questions are **compulsory**.*
*2) **All** questions carry **equal** marks.*

1. Answer in **20** words **each** (**any 10**) : **20**

1) Explain the Monroe doctrine.

2) What was the 'Good Neighbor Policy' ?

3) Give the meaning of 'Open Door Policy'.

4) Give two causes of the Spanish American War.

5) What was 'Big Stick Diplomacy' ?

6) Explain the concept of 'Gilded age'.

7) Clarify the concept of 'progressivism'.

8) What is meant by 'Isolationism' ?

9) Give two causes of the Great Depression.

10) What was the Dawes Commission related to ?

11) What were the Neutrality Acts ?

12) What was the Lend Lease programme ?

13) Give the objectives of the Atlantic Charter.

2. Answer in **50** words **each** (**any two**) : **10**

1) Examine the role of the Noble Order of Knights of Labour in the Labour movement.

2) Explain the impact of Railroad Expansion on the United States.

3) Discuss the effects of the Great Depression.

4) What was the effect of Capitalism on American Society ?

3. Answer in **150** words (**any two**) : **20**

1) Explain the main features of Radical Reconstruction.

2) Examine the nature of the granger Movement.

3) Discuss the progressive reforms of President Theodore Roosvelt.

4) Bring out the important features of the New Deal Programme.

4. Answer in **500** words (**any two**) : **30**

1) Discuss the causes and effects of the American Civil War.

2) Examine the factors contributing to the rise of Big business.

3) What were President Wilson's 14 Points ? Did they provide the basis for the Paris Peace Conference of 1920 ?

4) Review Japan's relations with the United States between the two World Wars.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*ii) **उजवीकडील** अंक प्रश्नाचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **20** शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही **दहा**) : **20**

1) मन्रो सिद्धान्त सांगा.

2) चांगले शेजारी धोरण काय होते ?

3) मुक्त द्वार धोरणाचा अर्थ सांगा.

4) स्पेन अमेरिका युद्धाची दोन कारणे सांगा.

5) मोठा बडगा निती काय होती ?

6) बेगडी युग ही संकल्पना स्पष्ट करा.

7) सुधारणावाद ही संकल्पना स्पष्ट करा.

8) अलिप्ततावाद म्हणजे काय ?

9) आर्थिक मंदीची दोन कारणे सांगा.

10) डॉवेस कमिशनचे स्वरूप सांगा.

11) तटस्थतेचे कायदे काय होते ?

12) लेडलेस कार्यक्रम काय होते ?

13) अटलांटीक चार्टरचा उद्देश सांगा.

2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **50** शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही **दोन**) : **10**

1) मजूर चळवळीतील नोबल ऑर्डर नाईटऑफ लेबर यांनी पारपाडलेल्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

2) रेल्वेरस्थाच्या विस्तारिकरणाचा अमेरिके वरील प्रभाव स्पष्ट करा

3) आर्थिक मंदीच्या परीणामांची चर्चा करा.

4) भांडवलशाहीचे अमेरिकेवर काय परिणाम झाले ?

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **150** शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतीही **दोन**) : **20**

1) जहालवारी पुनर्रचनेचे प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

2) ग्रेन्जर चळवळीच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.

3) थिओडोर रूसवेल्टच्या प्रागतिक सुधारणांची चर्चा करा.

4) न्यु डील कार्यक्रमाची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.

4. खालील पैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **500** शब्दात उत्तरे लिहा : **30**

1) अमेरिकन यादवी युद्धाची कारणे व परीणाम याची चर्चा करा

2) बड्य उद्योगांच्या उद्यास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांचे परीक्षण करा.

3) प्रेसिडेंट विल्सन यांची 14 तत्व काय होती ? ती 1920 च्या पॅरिस शांतपरिषदे

4) दोन महायुद्धाच्या दरम्यान जपानच्या अमेरिके बरोबराच्या संवधाचा आढावा घ्या.

M.A. (Part – II) Examination, 2010
HISTORY
HS – Gr. II (D) : Diplomatic History of Europe (1815-1914) (Compulsory)
(85 Pattern)

Time: 3 Hours Max. Marks: 80

N.B. *: i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
ii) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Answer in **20** words each (**any ten**) : **20**

1) Name any two countries in the 'Holy Alliance'.
2) State the meaning of 'Congress'.
3) What is 'Metternich Age' ?
4) Where did the conferences of 'Concert of Europe' held ?
5) Define the term 'Industrial Economy'.
6) What is meant by 'Zollverein' ?
7) Why did Africa call as a 'Dark Continent' ?
8) What is 'Balkan Wars' ?
9) Define 'Arms Race'.
10) State the years of the following historical events :
    1) Berlin treaty
    2) London treaty.
11) State the meaning of 'World War'.
12) What is meant by 'Balance of Power' ?
13) What was 'Splendid isolation' ?

2. Answer the following questions in **50** words **each** (**any two**) : **10**

1) What is the 'Concert of Europe' ?
2) What were the main principles of Vienna congress ?
3) Explain the significance of 'Balkan Wars'.
4) Explain the importance of the treaty of Frankfurt (1871).

3. Answer in **150** words **each** (**any two**) : **20**

1) What were the causes that led to Revolution of 1830 in France ?
2) Bring out the salient features of the foreign policy of Kaiser William II.
3) What do you know about the Ottoman Empire ?
4) Discuss the nature of new imperialism.

4. Answer in **500** words **each** (**any two**) : **30**

1) Explain the Metternich system. Why did it fail ?
2) What did the growth of Industrial Economy in Germany affect the balance of power in Europe ?
3) Explain the causes and the significance of Crimean war.
4) Discuss the causes and consequences of the Balkan war of 1912-13.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*
ii) ***उजवीकडील*** *अंक प्रश्नांचे* ***पूर्ण*** *गुण दर्शवितात.*

1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **२०** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दहा**) : **20**

1) पवित्र संघातील कोणत्याही दोन देशांची नांवे द्या.
2) 'काँग्रेस' (Congress) या शब्दाचा अर्थ सांगा.
3) 'मेटरनिक युग' म्हणजे काय ?
4) संयुक्त युरोपच्या परिषदा कोठे थरविण्यात आल्या ?
5) 'औद्योगिक अर्थव्यवस्था' चा संज्ञेची व्याख्या सांगा.

6) 'झोल्वेरीन' (जकात संघ) म्हणजे काय ?

7) आफ्रिकेला काळे खंड असे का म्हटले ?

8) 'बाल्कन युद्धे' म्हणजे काय ?

9) 'शस्त्रास्त स्पर्धा' याची व्याख्या करा.

10) पुढील ऐतिहासिक घटनांची वर्ष लिहा :

1) बर्लिन तह 2) लंडन तह

11) 'महायुद्धाचा' अर्थ सांगा.

12) 'सत्ता समतोल' म्हणजे काय ?

13) 'वैभवशाली अलिप्तता' म्हणजे काय ?

2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **५०** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **10**

1) 'संयुक्त युरोप' म्हणजे काय ?

2) व्हिएन्ना परिषदेची प्रमुख तत्वे काय होती ?

3) बाल्कन युद्धांचे महत्व विशद करा.

4) फ्रँकफुर्ट तहाचे (१८७१) महत्व स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **१५०** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **20**

1) फ्रान्समध्ये १८३० ची राज्यक्रांती घडुन येण्यास कोणती कारणे जबाबदार होती ?

2) कैसर विल्यम दुसऱ्याच्या परराष्ट्रीय धोरणाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

3) ऑटमन साम्राज्याच्या विषयी तुम्हास काय माहिती आहे ?

4) नव साम्राज्यवादाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

4. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **५००** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **30**

1) मेटरनिक पद्धत स्पष्ट करा ती अपयशी कां झाली ?

2) जर्मनीतील औद्योगिक अर्थव्यवस्थेच्या विकासामुळे युरोपातील सत्ता-संतुलनावर काय परिणाम झाला ?

3) क्रिमियन युद्धाची कारणे व त्याचे महत्व स्पष्ट करा.

4) १९१२-१३ मधील बाल्कन युद्धाची कारणे व परिणाम यांची चर्चा करा.

M.A. (Part – II) Examination, 2010
HISTORY
HSG V – C : Cultural History of Maharashtra (Compulsory)
(85 Pattern)

Time: 3 Hours Max. Marks: 80

N.B. *: i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
ii) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Answer the following questions in **20** words each (any **ten**) : **20**

1) State the names of two epigraphical sources.
2) Write the names of two literary works of Saint Eknath.
3) State the names of two literary works of Saint Ramdas.
4) What is meant by Panchkrishna' in Mahanubhav cult ?
5) State two salient features of Datta cult.
6) In which text the first reference of 'Maharashtra Dharma' occurred ?
7) Who is called Balutedar ?
8) Who is called Alutedar ?
9) State two features of Maratha fort Architecture.
10) State the names of two temples built by the Marathas according to the Neo-Yadav style.
11) Write two features of Maratha murals.
12) Write the names of two popular performing arts under the Marathas.
13) State the names of popular partimes under the Marathas.

2. Answer the following questions in **50** words each (any **two**) : **10**

1) State the features of Bhausaheb Yanchi Bakhar.
2) Explain the views of M.G. Ranade on Maharashtra Dharma.
3) Write a note on 'Gramanya'.
4) State in brief the features of mansions built by the Marathas.

3. Answer the following questions in **150** words each (any **two**) : **20**

1) Discuss the features of Shahiri literature.
2) Explain the philosophy of Shakti cult.
3) Examine the nature of social mobility.
4) Highlight the role played by festivals in the cultural life of Maharashtra.

4. Answer the following questions in **500** words each (any **two**) : **30**

1) Trace the origin of Marathi language.
2) Explain the philosophy and teachings of the Varkari cult.
3) Explain the term 'Maharashtra Dharma'. Trace its origin and change in its meaning.
4) Discuss the nature of paintings under the Marathas.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*
ii) ***उजवीकडील*** *अंक प्रश्नांचे* ***पूर्ण*** *गुण दर्शवितात.*

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **20** शब्दात लिहा (कोणतेही **दहा**) : **20**

1) दोन कोरिवलेखीय साधनांची नांवे सांगा.
2) संत एकनाथाच्या दोन साहित्य कृतींची नांवे लिहा.
3) संत रामदासांच्या दोन साहित्य कृतींची नांवे सांगा.
4) महानुभाव सांप्रदायातील 'पंचकृष्ण' याचा अर्थ सांगा.
5) दत्त सांप्रदायाची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

6) महाराष्ट्र धर्माचा प्रथम उल्लेख कोणत्या ग्रंथाला आलेला आहे ?

7) बलुतेदार कोणाला म्हणतात ?

8) अलुतेदार कोणाला म्हणतात ?

9) मराठ्यांच्या किल्याच्यी दोन स्थापत्यशास्त्रीय वैशिष्ट्ये सांगा.

10) नवयादव शैलीच्या आधारे मराठ्यांना बांधलेल्या दोन मंदिरांची नांवे सांगा.

11) मराठा भित्ती चित्रांचा दोन वैशिष्ट्ये लिहा.

12) मराठेकालीन दोन ललितकलांचा नांवे सांगा.

13) मराठेकालीन दोन मनोरंजनाच्या साधनाची नांवे सांगा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **50** शब्दात लिहा (कोणतेही **दोन**) : **10**

1) भाऊसाहेब यांच्या बखरीची वैशिष्ट्ये सांगा.

2) म. गो. रानडे यांचे महाराष्ट्र धर्मावरील मत स्पष्ट करा.

3) 'ग्रामण्य' यावर टिप लिहा.

4) मराठ्यांनी बांधलेल्या वाड्यांची स्थापत्यशास्त्रीय वैशिष्ट्ये थोडक्यात सांगा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **150** शब्दात लिहा (कोणतेही **दोन**) : **20**

1) शाहिरी वाङ्मयाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

2) शक्ति सांप्रदायाचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा.

3) सामाजिक गतिशीलते स्वरूप स्पष्ट करा.

4) महाराष्ट्राच्या सांस्कृतिक जीवनातील सणांची पार पाडलेल्या भूमिकेवर प्रकाश टाका.

4. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **500** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **30**

1) मराठी भाषेच्या उगमाचा मागोवा ध्या.

2) वारकरी सांप्रदायाचे तत्वज्ञान व शिकवण स्पष्ट करा.

3) 'महाराष्ट्र धर्म ही संज्ञा स्पष्ट करा, त्याच्या उगमाचा व बदलतगेलेल्या अर्थाचा मागोवा ध्या.

4) मराठेकालीन चित्रकलेच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

M.A. (Part – II) Examination, 2010
HISTORY
HS. Gr. V – D : Socio-Religious Ideological Trends in Modern India.
(85 Pattern)
(Compulsory)

Time : 3 Hours Max. Marks : 80

N.B. : *i)* ***All*** *questions are* ***compulsory.***
ii) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Answer the following questions in **20** words each (**any ten**). **20**

1) State the name of a Newspaper started by Raja Ram Mohan Roy.

2) Write two objectives of the Young Bengal Movement.

3) Who established Tatwa Bodhini Sabha and why ?

4) Who gave the call back to the Vedas ?

5) State any two objectives of the Paramahansa Sabha.

6) Name the Authors of the following works :
   i) Laxmi Dynan
   ii) Parmahamsik Brahma Dharma.

7) Write the names of any two Books written by Justice Mahadev Govind Ranade.

8) Explain the meaning of 'Hindu Revivalism'.

9) State any two reforms of Karsandas Mulji.

10) Who established an institution named 'Shri Narayan Dharmapalan Yogam' ?

11) State any two objectives of Wahabi Movement.

12) Who established the Mohammedan Literary Society and why ?

13) State the name of the Educational institution established by sir Sayyad Ahmad Khan to enable the muslim youth to receive western Education.

2. Answer the following questions in **50** words each **(any two)**. **10**

1) State the principles of Brahmo Samaj.

2) Highlight the role played by Pandit Ishwarchand Vidyasagar for improving the status of women.

3) Elucidate the work of Vireshlingam Pantalu.

4) Write a note on Wahabi Movement.

3. Answer the following questions in **150** words each **(any two)**. **20**

1) Examine the role played by Arya Samaj in the social reform movement.

2) Explain the philosophy and teachings of the Prarthana Samaj.

3) Examine the factors which led to the emergence of non-Brahmin movement in Tamilnadu

4) Discuss the features of Sri Narayan movement in Kerala.

4. Answer the following questions in **500** words each **(any two)**. **30**

1) Elucidate social thought of Raja Ram Mohan Roy.

2) Discuss the contribution of Satyashodhak Samaj.

3) Examine the nature of Aligarh Movement with special reference to Sir Sayyad Ahmad Khan.

4) Highlight the role played by Behramji Malbari and K.R. Kama in the Parsi reform movemet.

मराठी रूपांतर

*सूचना : i) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*ii) **उजवीकडील** अंक प्रश्नांचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **20** शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही **दहा**) **20**

१) राजा राम मोहन रॉय यांनी सुरु केलेल्या वृत्तपत्राचे नाव सांगा.

२) यंग बेंगॉल मुव्हमेंटची दोन उद्दिष्ट्ये लिहा.

३) तत्वबोधिनी संभेची स्थापना कोणी व कां केली ?

४) 'वेदांकडे परत चला' हा संदेश कोणी दिला ?

५) परमहंस संभेची कोणतीही दोन उद्दिष्ट्ये सांगा.

६) खालील ग्रंथाचे लेखक सांगा.

i) लक्ष्मीज्ञान

ii) पारमहंसिक बाह्य धर्म

७) न्यायमूर्ती महादेव गोविंद रानडे यांनी लिहिलेल्या दोन ग्रंथांची नांवे लिहा.

८) हिंदु पुनरुज्जीवनवाद याच अर्थ स्पष्ट करा.

९) कर्सनदास मूलजी यांच्या कोणत्याही दोन सुधारणा सांगा.

१०) श्री नारायण धर्मपालन योगम या संस्थेची स्थापना कोणी केली ?

११) वाहाबी चळवळीची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

१२) 'द मुहमेडन लिटररी सोसायटी' ची स्थापना कोणी व कां केली ?

१३) मुस्लिम युवकांना पाश्च्यत्य शिक्षण मिळावे म्हणून सर सय्यद अहमदखान यांनी स्थापन केलेल्या शैक्षणिक संस्थेचे नाव सांगा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **50** शब्दात लिहा. (कोणतेही **दोन**) : **10**

१) ब्राह्मो समाजाची तत्वे सांगा.

२) पंडित ईश्वरचंद्र विद्यासागर यांनी स्त्रीयांच्या स्थानाच्या उभतीसाठी पार पाडलेल्या भूमिकेवर प्रकाश टाका.

३) विरेशलिंग पंतलू यांचे कार्ये सांगा.

४) वाहाबी चळवळीवर टिप लिहा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **150** शब्दांत लिहा. (कोणतेही **दोन**) : **20**

१) समाजिक सुधारणा चळवळीतील आर्य समाजाच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

२) प्रार्थना समाजाचे तत्वज्ञान व शिकवण स्पष्ट करा.

३) तामिळनाडू मधील ब्राह्मणेतर चळवळीस कारणीभूत ठरलेल्या घटकांचे परीक्षण करा.

४) केरळमधील श्री नारायण गुरु चळवळीच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

4. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **500** शब्दांत लिहा. (कोणतेही **दोन)** **30**

१) राजा राम मोहन रॉय यांचे सामाजिक विचार स्पष्ट करा.

२) सत्यशोधक समाजाच्या योगदानाची चर्चा करा.

३) सर सय्यद अहमदखान यांच्या विशेष संदर्भात अलीगठ चळवळीच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.

४) बेहरामजी मलबारी व के.आर. कामा यांच्या पारसी समाज सुधारणा चळवळीतील भूमिकेवर प्रकाश टाका.

———————

M.A. (Part – I) Examination, 2010
HISTORY
HSC-3 : History of India (Upto 1200 A.D.)
(85 Pattern) (Compulsory)

Time : 3 Hours Max. Marks : 80

N.B. : *1) **All** questions are **compulsory**.*
*2) **All** questions carry **equal** marks.*

1. Answer the following questions in **20** words **each** (any **ten**) : **20**
   1) Explain the term protohistory.
   2) What is the significance of Lothal ?
   3) What was the Saptsindhav ?
   4) Give the importance of 'Sabha and 'Samiti'.
   5) What are the Ganarajya ?
   6) Examine the term 'Dharmachakraparivartana'.
   7) Explain the significance of Megasthenes' Indika.
   8) Give information on the 'Harisena Prashasti' in brief.
   9) Who was Hiuen Tsang ?
   10) Who were the Hunas ?
   11) State the importance of the Nalanda University.
   12) Give the extent of Harshavardhana's empire.
   13) Who was Kalidasa ?

2. Answer in **50** words **each** (**any two**) : **10**
   1) Write a short note on survivals and continuities from the Indus Valley Civilization.
   2) Examine the main features of the Arthasastra written by Kautilya.
   3) Discuss the significance of the epigraphical sources of the Shatvahana.
   4) Bring out the contribution of the Rashtrakutas.

3. Answer in **150** words **each** (**any two**) : **20**

   1) Explain the importance of numismatics as a source for the writing of history. Give examples.
   2) Write about the causes of the rise of Buddhism.
   3) Review the achievements of Kanishka.
   4) Examine the main features of administration under the Guptas.

4. Answer in **500** words **each** (**any two**) : **30**

   1) Review the literary sources useful for the study of Ancient Indian History.
   2) Bring out the importance of Sangama literature as a source.
   3) Examine the nature of the Mauryan State and Kingship.
   4) Discuss the main features of art and architecture in Ancient India.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*
ii) ***उजवीकडील*** *अंक प्रश्नांचे* ***पूर्ण*** *गुण दर्शवितात.*

1. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **20** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतीही **दहा**) : **20**

   1) 'प्रागै'तिहास ही संकल्पना स्पष्ट करा.
   2) लोथलचे महत्व काय आहे ?
   3) सप्तसिंधू म्हणजे काय ?
   4) सभा व समितीचे महत्व सांगा.
   5) गणराज्य म्हणजे काय ?
   6) धर्मचक्रपरीवर्तन ही संकल्पना स्पष्ट करा.
   7) मेगॅस्थिनिसच्या इंडीकाचे महत्व स्पष्ट करा.
   8) हरिषेनच्या प्रशस्तीची थोडक्यात माहिती द्या.
   9) ह्युयनत्संग कोण होता ?
   10) हुण कोण होते ?
   11) नालंदा विद्यापीठाचे महत्व संगा.
   12) हर्षवर्धनाच्या साम्राज्याच्या विस्तार सांगा.
   13) कालीदास कोण होता ?

2. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **50** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) **10**

1) इंडस व्हेली संस्कृतीचे अवशेष आणि त्याची अखंडता यावर टीप लिहा.

2) कौटील्याने लिहलेल्या अर्थशास्त्राच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.

3) सातवाहनांच्या कोरीवलेख साधनांच्या महत्वाची चर्चा करा.

4) राष्ट्रकुटांचे योगदान सांगा.

3. खालील पैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **150** शब्दात उत्तरे लिहा : **20**

1) इतिहास लेखनाचे एक साधन म्हणून नाणक शास्त्राचे महत्व सोदाहरण स्पष्ट करा.

2) बौद्धवादाच्या उदयाची कारणे लिहा.

3) कनिष्कांच्या कामगिरीचा आढावा घ्या.

4) गुप्तकालीन प्रशासनाच्या वैशिष्ट्यांची परीक्षण करा.

4. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **500** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतीही **दोन**) : **30**

1) प्राचीन भारताच्या इतिहासाच्या आभ्यासाठी उपयुक्त असलेल्या वाङ्मयीन साधनांचा आढावा घ्या.

2) एक साधन म्हणून संगम साहित्याचे महत्व सांगा.

3) मौर्य राज्य व राजपदाच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.

4) प्राचीन भारतातील कला व स्थापत्माच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

———————————

M.A. (Part – II) Examination, 2010
HISTORY
HS – C – 4 : Medieval Indian Ideas and Institutions (85 Pattern)
(Compulsory)

Time: 3 Hours Max. Marks: 80

N.B. *: i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
ii) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Answer the following questions in **20** words each (**any ten**) : **20**

1) What is 'Masanavi' ?
2) What is meant by 'Bhakti' ?
3) Name any two literary works of Amir Khusrau.
4) Define the concept 'Divine Right'.
5) In what respect did Akbar reject the Islamic theory of kingship ?
6) Distinguish between Maktab and Khanka school.
7) Define the term 'Agrahar'.
8) State the four types of punishments during the Mughal period.
9) What is meant by 'Jikra' ?
10) What is meant by 'Ashtavarna' ?
11) Which was an important Suti center in Maharashtra ?
12) What is meant by 'Maqamat' ?
13) Name any four industries in Medieval India.

2. Answer the following questions in **50** words each (**any two**) : **10**

1) Write the main features of Mansabdari system.

2) Discuss the salient features of Akbar's concept of Kingship.

3) State the enduring features of sufism.

4) Sketch the growth of trade under Vijayanagar.

3. Answer the following questions in **150** words each (**any two**) : **20**

1) Critically examine the Hindu system of education in Medieval India.

2) Give an account of the land revenue system of Vijayanagar.

3) Examine the distinguishing features of the Shaiva-Siddhanta.

4) Make an assessment of the position of women in Muslim society under the Sultanate period.

4. Answer the following question in **500** words each (**any two**) : **30**

1) Examine the political philosophy contained in the 'Adnyapatra' of Ramchandrapant Amatya.

2) Examine the religious policy of Akbar with special reference to the Indian society under the Mughals.

3) Discuss the salient features of Sikhism in Medieval India.

4) Give an account of the currency system under Vijayanagar.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*

ii) ***उजवीकडील*** *अंक प्रश्नांचे पूर्ण* ***गुण*** *दर्शवितात.*

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **20** शब्दात लिहा (कोणतेही **दहा**). **20**

1) 'मसनवी' म्हणजे काय ?

2) 'भक्ति' म्हणजे काय ?

3) अमीर खुस्रोच्या कोणत्याही दोन साहित्यकृतींची नावे सांगा.

4) 'दैवी अधिकार' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

5) इस्लामी राजपद सिद्धांत अकबराने का नाकारला ?

6) मकतब व खानका शाळेतील फरक सांगा.

7) 'अग्रहार' या संज्ञेचा अर्थ सांगा.

8) मोगल काळातील शिक्षेचे चार प्रकार सांगा.

9) 'जिक्र' म्हणजे काय ?

10) 'अष्टावरणा' म्हणजे काय ?

11) महाराष्ट्रातील प्रमुख सुफी केंद्र कोणते होते ?

12) 'मकामत' म्हणजे काय ?

13) मध्ययुगीन भारतातील कोणत्याही चार उद्योगांची नावे सांगा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी ५० शब्दात लिहा (कोणतेही **दोन**). **10**

1) मनसबदारी पद्धतीची वैशिष्ट्ये लिहा.

2) अकबराच्या राजपद संकल्पनेच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

3) सुफी पंथाची चिरकालीन वैशिष्ट्ये सांगा.

4) विजयनगर मधील व्यापाराच्या विकासाची रूपरेषा द्या.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **१५०** शब्दात लिहा (कोणतेही **दोन**). **20**

1) मध्ययुगीन भारतातील हिंदु शिक्षण पद्धतीचे टीकात्मक परीक्षण करा.

2) विजयनगरच्या जमीन महसुल पद्धतीची माहिती द्या.

3) शैव सिद्धांताच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.

4) सुलतान शाही कालखंडातील मुस्लीम समाजातील स्त्रीयांच्या स्थानाचे मूल्यमापन करा.

4. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी ५०० शब्दात लिहा (कोणतेही **दोन**). **30**

1) रामचंद्रपंत अमात्यांच्या आज्ञापत्रातील राजकीय तत्वज्ञानाचे परीक्षण करा.

2) 'दिन-ए-इलाही'च्या विशेष संदर्भात अकबराच्या धार्मिक धोरणाचे परिक्षण करा.

3) मध्ययुगीन भारतातील शीख पंथांच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

4) विजयनगर राज्यातील चलन व्यवस्थेचा वृत्तांत द्या.

M.A. (Part – II) Examination, 2010
HISTORY
HS-C-6 : Indian National Movement (Compulsory)
(85 Pattern)

Time : 3 Hours Max. Marks : 80

N.B. : *i) **All** questions are **compulsory**.*
*ii) Figures to **right** indicate **full** marks.*

1. Answer in **20** words each **(any ten)** : **20**
   1) State any two impact of Western education.
   2) Write any two principles of the Queen's proclamation.
   3) Explain the concept 'Imperialism'.
   4) Name the founder of the following institutions :
      i) Ramkrishna Mission.
      ii) Arya Samaj.
   5) State the meaning of 'Drain of Wealth' theory.
   6) State any two objectives of 'Bombay Association'.
   7) What is meant by 'National Education' ?
   8) Write any two consequence of worker movement.
   9) Who was the creator of Aligarh movement ?
   10) Explain the concept - 'Satyagraha'.
   11) What is meant by Khilafat ?
   12) Explain the concept 'Two Nation Theory'.
   13) Name any two members of the 'Cabinet Mission'.

2. Answer in **50** words each **(any two)** : **10**
   1) Write the nature of 'Blak Hole Tragedy' of Calcutta.
   2) State the role played by A.O. Hume in foundation of Indian National Congress.
   3) Explain the nature of 'Dandi Satyagraha'.
   4) State the main provisions of Indian Independence Act, 1947.

3. Answer in **150** words each **(any two)** : **20**

1) Explain the ideological impact of British rule on the Indians.
2) Explain the social background leading to the rise and growth of Indian Nationalism.
3) Give an account of the Swadeshi movement in India.
4) Examine the experiment of 'Provincial autonomy' in constitutional development in India.

4. Answer in **500** words each **(any two)** : **30**

1) Explain the contribution of Brahmo Samaj in Socio religious reform movement in India.
2) Discuss the role of Pune Sarvajanik Sabha in the political awakening in India.
3) Give an account of the Non-Co-operation movement in India.
4) Explain the role of Lord Mountbatten in the transfer of Power,.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्य****क आहेत.*
ii) ***उजवीकडील*** *अंक प्रश्नांचे* ***पूर्ण*** *गुण दर्शवितात.*

1. प्रत्येकी **20** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दहा**) : **20**

1) पाश्चात्य शिक्षणाचे कोणतेही दोन परिणाम सांगा.
2) राणीच्या जाहीरणाम्याची कोणतीही दोन तत्त्वे लिहा.
3) 'साम्राज्यवाद' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
4) खालील संस्थांच्या संस्थापकांची नावे सांगा.
   i) रामकृष्ण मिशन
   ii) आर्य समाज.
5) 'आर्थिक निस्सारण' सिद्धांताचा अर्थ सांगा.
6) 'बॉम्बे असोशिएशनची' कोणतीही दोन उद्दिष्ट्ये सांगा.
7) राष्ट्रीय शिक्षण म्हणजे काय ?
8) कामगार चळवळीचे कोणतेही दोन परिणाम सांगा.

9) अलिगढ चळवळीचे जनक कोण होते ?

10) 'सत्याग्रह' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

11) 'खिलाफत' म्हणजे काय ?

12) 'द्विराष्ट्रवाद' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

13) कॅबिनेट मिशनच्या कोणत्याही दोन सदस्यांची नावे सांगा.

2. प्रत्येकी **50** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **10**

1) कलकत्त्याच्या अंधार काठेडी घटणेचे स्वरूप लिहा.

2) राष्ट्रीय सभेच्या स्थापणेतील अे.ओ. ह्यूम यांची भूमिका सांगा.

3) दांडीसत्याग्रहाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

4) 1947 च्या भारतीय स्वातंत्र्य कायद्याच्या मुख्य तरतुदी सांगा.

3. प्रत्येकी **150** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**): **20**

1) ब्रिटीश राजवटीचा भारतीयावरील वैचारिक प्रभाव स्पष्ट करा.

2) भारतीय राष्ट्रवादाच्या उदय व विकासास कारणीभूत ठरलेली सामाजिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

3) भारतातील स्वदेशी चळवळीचा आढावा घ्या.

4) भारताच्या घटनात्मक विकासातील प्रांतिय स्वायत्ततेच्या प्रयोगाचे परिक्षण करा.

4. प्रत्येकी **500** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **30**

1) भारताच्या सामाजिक व धार्मिक सुधारणा चळवळीतील ब्राह्मो समाजाचे योगदान स्पष्ट करा.

2) भारताच्या राजकीय जागृतीतील पुणे सार्वजनिक सभेच्या भूमिकेची चर्चा करा.

3) भारतातील असहकार चळवळीचा आढावा घ्या

4) सत्तांतरतील लॉर्ड माऊंट बॅटन यांच्या भूमिकेचे परिक्षण करा.

M.A. Examination, 2010
HISTORY (Compulsory)
[HS. Gr. I (E) : History of West Asia (Turkey and Iran) (1900 to 1970)

Time : 3 Hours Max. Marks : 80

N.B. *: i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*

ii) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Answer the following questions in **20** words each **(any ten)** : **20**

   1) State the extent of the Turkey Empire in early 20th century.
   2) Write two problems before Abdul Hamid II at the time of acquizition of power.
   3) Explain the concept 'Balkan'.
   4) State two features of the Iranian society prior the 20th century.
   5) Write names of four main leaders of the Young Turk movement.
   6) What is Arab Nationalism ?
   7) Why was Revolutionary command council founded in Egypt ?
   8) What was Balfare Declaration ?
   9) State the authors of following works :
      1) The Jewish state.
      2) Auto-Emancipation.
   10) State the religious importance of Palastine.
   11) State names of two countries involved in United Arab Republic.
   12) Which family was ruling Iran, before the rule of Reza Shah Pehlabi.
   13) Explain the concept 'Oil Politics'.

2. Answer the following questions in **50** words **each (any two)** : **10**

1) State the objectives of Young Turk Movement.

2) Write note on 'Abdul Hamid II.

3) State in brief the causes of the rise of Nationalism in Egypt.

4) Take a brief review of the United Arab Republic.

3. Answer the following questions in **150** words **each (any two)** : **20**

1) Describe the causes of the decline of Auttoman Empire.

2) Discuss the Socio-Political condition of Iran before the reign of Raza Shah.

3) Give an account for the rise of Arab Nationalism.

4) Explain the background of the revolutionary Nationalism Syria and Lebanon.

4. Answer the following questions in **500** words **each (any two)** : **30**

1) Critically evaluate the nature of benevolent despotism of Mustafa Kemal Pasha.

2) Which achievement was made by Dr. Mossadiq in the economic field of Iran ? Why his reign became contraversial ?

3) Give detail account of the different phases in Arab-Israel conflict.

4) Take a review of the role of Nasser in the Revolution of 1952.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*

ii) ***उजवीकडील*** *अंक प्रश्नांचे* ***पूर्ण गुण*** *दर्शवितात.*

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **20** शब्दांत लिहा (कोणतेही **दहा**) : **20**

1) २० व्या शातकाच्या आरंभी असलेला तुर्की साम्राज्याचा विस्तार सांगा.

2) सत्ता ग्रहण करतेवेळी अब्दुल हमीद दुसऱ्यासमोर असलेल्या दोन समस्या लिहा.

3) 'बाल्कन' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

4) २० व्या शतकाच्या पूर्वीची इराणी समाजाची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

5) तरुण तुर्क चळवळीतील चार प्रमुख नेत्यांची नावे लिहा.

6) अरब राष्ट्रवाद म्हणजे काय ?

7) इजिप्तमध्ये सेनाधिकाऱ्यांची क्रांतीकारी संघटना (Revolutionary Command Council) का स्थापन झाली ?

8) 'बाल्फोर घोषणा' काय होती ?

9) खालील ग्रंथाचे लेखक सांगा.

   1) द ज्युईश स्टेट (The Jewish state.)

   2) ऑटो इमॅनसीपेशन (Auto-Emancipation)

10) पॅलेस्टाईनचे धार्मिक महत्त्व सांगा.

11) संयुक्ता अरब प्रजासत्ताकात सहभागी झालेल्या दोन राष्ट्रांची नावे सांगा.

12) रेझा शहा पहेलवी सत्तेवर येण्यापूर्वी इराणची सत्ता कोणत्या घराण्याकडे होती ?

13) 'तेलाचे राजकारण' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **50** शब्दांत लिहा (कोणतेही **दोन**) : **10**

1) तरुण तुर्क चळवळीची उद्दिष्ट्ये सांगा.

2) अब्दुल हमीद दुसरा यावर टीप लिहा.

3) इजिप्त मधील राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणे थोडक्यात सांगा.

4) संयुक्त अरब प्रजासत्ताकाच्या निर्मितीचा थोडक्यात मागोवा घ्या.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **150** शब्दांत लिहा (कोणतेही **दोन**) : **20**

1) ऑटोमन साम्राज्याच्या ऱ्हासाची कारणे वर्णन करा.

2) रेझा शहा सत्तेवर येण्यापूर्वीच्या इराणच्या सामाजिक व राजकीय परिस्थितीची चर्चा करा.

3) अरब राष्ट्रवादाच्या उदयाचा वृत्तांत द्या.

4) सिरिया आणि लेबॅनॉन मधील क्रांतीकारी राष्ट्रवादाची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

4. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **500** शब्दांत लिहा (कोणतेही **दोन**): **30**

1) मुस्ताफा केमाल पाशाच्या कल्याणकारी हुकूमशाहीच्या स्वरूपाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

2) डॉ. मुसाद्दिकने इराणमध्ये आर्थिक क्षेत्रात कोणती कामगिरी केली ? त्याची कारकीर्द वादग्रस्त का ठरली ?

3) अरब–इस्रायल संघर्षातील विविध टप्प्यांचा सविस्तर वृत्तांत द्या.

4) 1952 च्या क्रांतीतील नासेरच्या भूमिकेचा आढावा घ्या.

M.A. (Part – II) Examination, 2010
HISTORY
HS – Gr–II(A) : Medieval European Culture(85 Pattern)(Compulsory)

Time: 3 Hours Max. Marks: 80

N.B. *: i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
ii) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Answer the following questions in **20** words **each** (**any ten**) : **20**
   1) Explain the Term 'Medieval'.
   2) Define the term 'Culture'.
   3) What is Feudalism ?
   4) Define the term 'Manor'
   5) What is 'Money Economy' ?
   6) State the meaning of church.
   7) State the meaning of 'Magna Charta'.
   8) Who wrote 'The City of God' ?
   9) What is "Tithe' ?
   10) Write the meaning of 'Black Death'.
   11) State the meaning of serf.
   12) Name any two Universities of Medieval Europe.
   13) State the two styles of Art in Medieval Europe.

2. Answer the following questions in **50** words **each** (**any two**) : **10**
   1) Examine the effects of the 'Black Death'.
   2) State in brief the Muicipal Administration in Medieval Europe.
   3) Note on Romanesque style.
   4) Write the salient features of Roman Architecture.

3. Answer the following questions in **150** words **each (any two)** : **20**
   1) Explain critically the 'Magna Charta'.
   2) State the main causes for the struggle between the Church and State.
   3) Discuss the administration of the Universities in Medieval Europe.
   4) Explain the salient features of Gothic style.

4. Answer the following questions in **500** words **each** (**any two**) : **30**
   1) Explain the origin, meaning and nature of the Feudalism.
   2) Write in detail the causes of Crusades.
   3) Examine the decline of temporal power of the Church.
   4) Describe the salient features of medieval-European painting and sculpture.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*
ii) ***उजवीकडील*** *अंक* ***पूर्ण*** *गुण दर्शवितात.*

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **20** शब्दात लिहा (कोणतेही **दहा**) : **20**
   1) 'मध्ययुग' ही संज्ञा स्पष्ट करा.
   2) 'संस्कृती' या संज्ञेचा अर्थ सांगा.
   3) 'सरंजामशाही' म्हणजे काय ?
   4) 'मॅनार' म्हणजे काय ?
   5) 'पैशावर आधारीत अर्थव्यवस्था' म्हणजे काय ?
   6) 'चर्च' चा अर्थ सांगा.
   7) 'मॅग्नाचार्टा' चा अर्थ सांगा.
   8) 'सिटी ऑफ गॉड' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
   9) 'टाइथ' म्हणजे काय ?
   10) 'ब्लॅक डेथ' चा अर्थ लिहा.

11) 'भूदास' चा अर्थ सांगा.

12) मध्ययुगीन युरोपातील कोणत्याही दोन विद्यापीठी ची नांवे सांगा.

13) मध्ययुगीन युरोपातील कला शैलींचे दोन प्रकार सांगा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी ५० शब्दात लिहा (कोणतेही **दोन**) : **10**

1) 'ब्लॅक डेथ' च्या परिणामांचे परीक्षण लिहा.

2) मध्ययुगीन युरोपमधील नगरपालिका प्रशासन या विषयी थोडक्यात सांगा.

3) रोमन प्रभावित कला शैलीवर टिप लिहा.

4) रोमच्या स्थापत्य कलेची ठळक वैशिष्टये लिहा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी १५० शब्दात लिहा (कोणतेही **दोन**) : **20**

1) मॅग्नाचार्टाचे टिकात्मक समालोचन करा.

2) धर्मसत्ता व राज्यसत्ता यांच्यातील संघर्षाची मुख्य कारणे सांगा.

3) मध्ययुगीन युरोपातील विद्यापीठांच्या प्रशासनाची चर्चा करा.

4) गॉथिक वास्तुकलेची ठळक वैशिष्टये स्पष्ट करा.

4. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी ५०० शब्दात लिहा (कोणतेही **दोन**) : **30**

1) सरंजामशाहीचा उगम, अर्थ आणि स्वरूप विशद करा.

2) धर्मयुध्दाची कारणे सविस्तर सांगा.

3) चर्चमधील धार्मिक अधिकाऱ्यांच्या सत्तेच्या पतनाचे मूल्यांकन करा.

4) मध्ययुगीन युरोपातील चित्रकला व शिल्पकला यांची महत्वाची वैशिष्टये वर्णन करा.

M.A. (Part – II) Examination, 2010
HISTORY (Compulsory)
HS. G V(C) : Dr. B. R. Ambedkar and His Times
(1891 to 1956 A.D.) (85 Pattern)

Time: 3 Hours Max. Marks: 80

N.B. *: i) **All** questions are **compulsory**.*
*ii) Figures to the **right** indicate **full** marks.*

1. Answer the following questions in **20** words **each** (**any ten**) : **20**

1) Explain the term 'social heirarchy'.
2) Define the term 'class'.
3) Name the founder of following institutions.
   i) Brahmo Samaj
   ii) Arya Samaj
4) What is meant by 'Satyashodhak Jalse' ?
5) What do you know about Depressed Classes Mission ?
6) Name the two news paper edit by Dr. Babasaheb Ambedkar.
7) Define the term 'Satyagraha'.
8) Explain the concept of 'Social Justices.'
9) State any two objectives of All India Scheduled Caste Federation.
10) State any two provisions of Poona Pact - 1932.
11) Define the term 'Secularism.'
12) Why did Dr. Baba Saheb founded the Independent Labour Party ?
13) State any two objectives of Republican Party of India.

2. Answer the following questions in **50** words **each** (**any two**) : **10**

1) State the principles of 'Theosophical Society.'

2) Write a note on 'Communal Award.'

3) State the objectives of 'Bahiskrit Hitakarini Sabha'.

4) Explain the nature of Hindu Code Bill.

3. Answer the following questions in **150** words **each (any two)** : **20**

1) Assess the contribution of Rajrshi Shahu Maharaj in creating social equality.

2) Explain the achievement of Mahad Satyagrah.

3) Explain the role of Dr. Baba Saheb Ambedkar in the making of the Constitution of Independent India.

4) Outline Dr. Baba Saheb Ambedkar's idea of 'Welfare State' with special reference to the Directive Principles of the State Policy.

4. Answer the following questions in **500** words **each** (**any two**) : **30**

1) Discuss the contribution of Mahatma Phule in social awareness.

2) Explain the role played by Dr. Baba Saheb Ambedkar in round table conference.

3) Explain the economic ideology of Dr. Baba Saheb Ambedkar with special reference to the thought on Agriculture.

4) Which factors led to the conversion of Dr. Baba Saheb Ambedkar to Buddhism ?

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*
ii) ***उजवीकडील*** *अंक* ***पूर्ण*** *गुण दर्शवितात.*

1. खालील पैकी कोणत्याही **दहा** प्रश्नांची प्रत्येकी **20** शब्दात उत्तरे लिहा . **20**

1) सोशल हायरारकी ही संज्ञा स्पष्ट करा.

2) 'वर्ग' या संज्ञेची व्याख्या करा.

3) खालील संस्थांच्या संस्थापकांची नावे सांगा.

i) ब्राहमो समाज

ii) आर्य समाज

4) 'सत्यशोधक जलसे' म्हणजे काय ?

5) 'डिप्रेस्ड क्लास मिशन, बाबत तुम्हाला काय माहीती आहे ?

6) 'डॉ. बाबासाहेब अंबेडकरांनी संपादीत केलेल्या कोणत्याही दोन वृत्तपत्रांची नामे सांगा.

7) 'सत्याग्रह' या संज्ञेची व्याख्या करा.

8) 'सामाजिक न्याय' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

9) 'ऑल इंडिया शेडयुल्ड कास्ट फेडरेशनची कोणतीही दोन उदीष्टचे सांगा.

10) पुणे कराराच्या कोणत्याही दोन तरतुदी सांगा (1932).

11) 'धर्मनिरपेक्षता ' या संज्ञेची व्याख्या करा.

12) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी स्वतंत्र मजूर पक्षाची स्थापणा का केली ?

13) रिपब्लीकन पार्टी आफ इंडियाची कोणतीही दोन उदीष्टचे सांगा.

2. खालील पैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **50** शब्दात उत्तरे लिहा / **10**

1) 'थिऑसॉफिकल सोसायटीची' तत्व सांगा.

2) 'जातीय निवाडा' यावर टिप लिहा.

3) 'बहिस्कृत हितकारीनी सभा' याची उदिष्टये सांगा.

4) हिंदू कोड बिलाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. खालील पैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **150** शब्दात उत्तरे लिहा. **20**

1) सामाजिक समता निर्माण करण्यातील राजर्षी शाहु महाराज यांनी दिलेल्या योगदानाचे मुल्यमापन करा.

2) महाड सत्याग्रहाची कामगिरी स्पष्ट करा.

3) स्वतंत्र भारताच्या राज्यघटना निर्मितीतील डॉ. बाबासाहेब यांची भूमिका स्पष्ट करा.

4) राज्याच्या धोरणाच्या मार्गदर्शक तत्वाच्या विषेश संदर्भात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या कल्याणकारी राज्य संकल्पनोची रूपरेषा द्या.

4. खालील पैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **500** शब्दात उत्तरे लिहा. **30**

1) सामाजिक जाणीव जागृतीत महात्मा फुले यांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

2) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची गोल मेज परिषदेतील भूमिका स्पष्ट करा.

3) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या शेतीविषयक विचारांच्या विषेश संदर्भात त्यांची आर्थिक विचारसरणी स्पष्ट करा.

4) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या बौद्द धर्मातरास कोणते घटक कारणीभूत ठरले ?

M.A. (Part – I) Examination, 2010
HISTORY (Compulsory)
HS.C – 1 World in the 20th Century (1919 – 1950)
(85 Pattern)

Time : 3 Hours Max. Marks : 80

N.B. : *i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
ii) Figures to the right indicate ***full*** *marks.*

1. Answer the following questions in **20** words **each (any ten)** : **20**

1) Why did 20th century known as 'era of conflicts' ?

2) State any two objectives of Conference of Paris.

3) What is meant by 'Self Determination' ?

4) Define 'Veto Power'.

5) Explain the term 'communism'.

6) State six principles of Mustafa Kemal Pasha.

7) What is meant by 'white men's burden' ?

8) Explain the term 'Mercantilism'.

9) What do you understand by 'Policy of Appesement' ?

10) What do you know about Atlantic Charter ?

11) Explain the term 'Imperialism'.

12) What is meant by 'dollar diplomacy' ?

13) Write the full form of NATO.

2. Answer the following questions in **50** words **each (any two)** : **10**

   1) What is meant by Mandates ? Why did it introduce ?

   2) State the salient features of Nazism.

   3) Write a note on Munich Pact.

   4) State the objectives of UNO.

3. Answer the following questions in **150** words **each (any two)** : **20**

   1) How far was the League of Nations successful in implementing its aims and objectives ?

   2) Evaluate the role played by Lenin in consolidating Bolshevik power in Russia.

   3) Examine the factors which led to the birth of Israel.

   4) Explain the nature of Barlin crisis.

4. Answer the following questions in **500** words **(any two)** : **30**

   1) Examine the role played by Mao-Tse-Tung in communist revolution in China.

   2) Explain in brief the ideology of Fascism.

   3) What do you understand by Cold War ? Explain its impact on the world politics.

   4) Evaluate the Mac-Arthur's achievements in Japan under American occupation.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*

ii) ***उजवीकडील*** *अंक प्रश्नांचे पूर्ण* ***गुण*** *दर्शवितात.*

1. खालील पैकी कोणत्याही **दहा** प्रश्नांची प्रत्येकी **20** शब्दात उत्तरे लिहा. **20**

1) २० शतकास संघर्षाचे युग का म्हणतात ?

2) पॅरिस शाँतता परिषदेची कोणतीही दोन उद्दिष्टे सांगा.

3) स्वयंनिर्णयतत्व म्हणजे काय ?

4) नकाराधिकार ही संज्ञा स्पष्ट करा.

5) 'साम्यवाद' ही संज्ञा स्पष्ट करा.

6) मुस्तफा केमाल पाशाची सहा तत्वे सांगा.

7) गोऱ्यांचा प्रभुत्ववाद म्हणजे काय ?

8) व्यापारवाद ही संज्ञा स्पष्ट करा.

9) अनुनयाचे धोरण या बाबत तुम्हाला काय माहिती आहे ?

10) अटलांटिक सनदोविषयी तुम्हाला काय माहिती आहे ?

11) 'साम्राज्यवाद' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

12) द्रव्याधिष्ठीत नीती म्हणजे काय ?

13) नाटोचे विस्तारीत रूप लिहा (NATO).

2. खालील पैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **50** शब्दात उत्तरे लिहा. **10**

1) विश्वस्तपद्धती म्हणजे काय ? ती का सुरु करण्यात आली ?

2) नाझीवादाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

3) म्युनिच करारावर टिप लिहा.

4) युनोची उद्दिष्ट्ये सांगा.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 150 शब्दात उत्तरे लिहा **(कोणतीही दोन)**: **20**

1) राष्ट्रसंघ आपली ध्येय व उदिष्ट्ये आमलात आणण्यात कितपत यशस्वी ठरला ?

2) रशियात बोल्शेव्हीक सत्ता दृढ करण्यात लेनिनने पार पाडलेल्या भूमिकेची मुल्यमापन करा.

3) इस्त्राईलच्या उदयास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांचे परीक्षण करा.

4) बर्लीन समस्येचे स्वरूप स्पष्ट करा.

4. खालील पैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **500** शब्दात उत्तरे लिहा. **30**

1) चीनमधिल साम्यवादी क्रांतीत माओत्से–तूंग यांनी पार पाडलेल्या भूमिकेची परीक्षण करा.

2) फसीझम तत्वज्ञान थोडक्यात स्पष्ट करा.

3) शीत युद्धा बाबत तुम्हाला काय माहिती आहे ? त्याचे जगावरील परीणाम स्पष्ट करा.

4) अमेरिकेच्या अधिपत्याखालील जपान मधिल मॉक आर्थरयाच्या कामगिरीचे मुल्यमापन करा.

———————————

M.A. (Part – II) Examination, 2010
HISTORY
(Compulsory)
HS – Group V (B) : Diplomatic History of the Marathas (1708-1818)
(85 Pattern)

Time: 3 Hours Max. Marks: 80

*N.B. : i) **All** questions are **compulsory**.*
*ii) Figures to the **right** indicate **full** marks.*

1. Answer in **20** words **each** (**any ten**) : **20**

1) State the importance of the battle of Khed.
2) What is meant by 'Chouthai' ?
3) State the meaning of 'Chhatrapati'.
4) What is 'Riyasat' ?
5) Why did chhatrasal call Bajirao for help ?
6) Who are the main architects of Barbhai council ?
7) What is 'Feudal' ?
8) Why was Tipu called the 'Tiger of Mysore' ?
9) Write the importance of Salbai treaty.
10) Define the maratha confederacy.
11) Why did Gulam Kadar Kill ?
12) What is meant by subsidiary alliance system ?
13) State the names of any two British diplomats at the court of Peshwas.

2. Answer in **50** words **each** (**any two**) : **10**

1) Explain the concepts of 'Swarajya'.
2) Explain the concept 'Maratha confederacy.
3) Write a note on Deboin.
4) What were the provisions of the treaty of Bassein (1802).

3. Answer in **150** words **each** (**any two**) **20**

1) Trace the Peshwas-Nizam relations from 1720 to 1760.
2) State the provisions and political significance of the treaty of Warna.
3) Examine the Maratha-French relations.
4) What role did the Barbhai council play in the Maratha politics ?

4. Answer in **500** words **each** (**any two**) : **30**

1) Critically examine the relations between the Chhatrapati of Kolhapur and Shahu.
2) Discuss the causes and consequences of the third Anglo-Maratha War.
3) Evaluate the role played by Nana phadnis in maratha politics.
4) Which major factors do you think were responsible for the downfall of the Maratha power ?

मराठी रूपांतर

सूचना : *1) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*2) **उजवीकडील अंक** प्रश्नांचे पुर्ण **गुण** दर्शवितात.*

1. प्रत्येकी **२०** शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही **दहा**) : **20**

1) खेडच्या लढाईचे महत्व सांगा.
2) 'चौथाई' म्हणजे काय ?
3) 'छत्रपती' या उपाधीचा अर्थ सांगा.
4) 'रियासत' म्हणजे काय ?
5) छत्रसालाने बाजीरावास मदतीसाठी कां बोलावले ?
6) बारभाई मंडळाचे प्रमुख निर्माते कोण ?
7) 'सरंजाम' म्हणजे काय ?
8) टिपु सुलतानास 'म्हैसुरचा वाघ' असे का म्हणतात ?
9) सालबाईच्या तहाचे महत्व लिहा.
10) 'मराठा मंडळाचा' अर्थ सांगा.

11) गुलाम कादरला का ठार करण्यात आले ?

12) तैनाती फौज म्हणजे काय ?

13) पेशव्यांच्या दरबारी असणाऱ्या कोणत्याही दोन इंग्रज वकिलांची नांवे सांगा.

2. प्रत्येकी ५० शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **10**

1) 'स्वराज्य' हि संकल्पना स्पष्ट करा.

2) 'मराठा मंडळ' हि संकल्पना स्पष्ट करा.

3) डी-बॉईनवर टिपा लिहा.

4) १८०२ मधील वसईच्या तहातील प्रमुख तरतुदी काय होत्या ?

3. प्रत्येकी **१५०** शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **20**

1) १७२० ते १७६० चा काळातील पेशवे-निजाम संबंधाचा आढावा घ्या.

2) वारणेच्या तहातील तरतुदी व त्याचे राजकीय महत्व सांगा.

3) मराठा-फ्रेंच संबंधाचे परिक्षण करा.

4) मराठ्यांच्या राजकारणात बारभाई मंडळाने कोणती कामगिरी बाजावली ?

4. प्रत्येकी **५००** शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **30**

1) कोल्हापुरचे छत्रपती व शाहु यांच्यातील संबंधाचे चिकित्सक परिक्षण करा.

2) तिसऱ्या इंग्रज-मराठा युद्धाची कारणे आणि परिणाम यांची चर्चा करा.

3) मराठ्यांच्या राजकारणातील नाना फडनिसाच्या कामगिरीचे मुल्यमापन करा.

4) तुमच्या मते मराठी सत्तेच्या पतनास कोणते महत्वाचे घटक कारणीभूत ठरले ?

M.A. (Part – II) Examination, 2010
HISTORY (Compulsory) (85 Pattern)
H.S.G. V (D) : Maharashtra in the 19th Century

Time : 3 Hours Max. Marks : 80

N.B. : *i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
ii) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Answer in **20** words **each** (**any ten**) : **20**

1) State the meaning of 'Social Mobility'.

2) State the nature of Rayatwari System.

3) Write any two causes lead to rise of 'Bureaucracy'.

4) Explain the term 'Humanism'.

5) Write any two provisions of Charter Act of 1813.

6) What is middle class ?

7) Who and when founded the Parmahans Mandali ?

8) State any two principles of Prarthana Samaj.

9) Explain the term 'Urbanisation'.

10) Which factors influenced the transfer of population ?

11) Name the founder of following news papers :

i) Dinbandhu.

ii) Prabhakar.

12) State any two leaders associated with the Bombay Association.

13) What is 'Historical Literature' ?

2. Answer in **50** words **each** (**any two**) : **10**

1) Write a short note on 'Code of Elphinstone'.

2) Explain the concept 'Constitutionalism'.

3) State the nature of position of woman in 19th century Maharashtra.

4) Write the demerits of commercialization of Agriculture.

3. Answer in **150** words **each** (**any two**) : **20**

1) Write the salient features of Utilitarianism.

2) Give an account of the rise and growth of middle class.

3) Discuss the efforts made towards the eradication of caste discrimination in Maharashtra.

4) Give an account of the position of foreign and internal trade in 19th century Maharashtra.

4. Answer in **500** words **each** (**any two**) : **30**

1) Explain the potentials of social mobility in Pre-British Maharashtra.

2) Examine the attempt made by social reformist to the emancipation of woman.

3) Explain the philosophy and teaching of Prarthana Samaj. What role did it play in socio-religious movement ?

4) What kinds of new Marathi literature created in 19th century Maharashtra ? Give a brief account.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*
ii) ***उजवीकडील*** *अंक प्रश्नांचे* ***पूर्ण*** *गुण दर्शवितात.*

1. **प्रत्येकी 20** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दहा**) : **20**

1) 'सामाजिक गतिशीलतेचा' अर्थ सांगा.

2) 'रयतवारी' पद्धतीचे स्वरूप सांगा.

3) नोकरशाहीच्या उदयासाठी कारणीभूत ठरलेली कोणतीही दोन कारणे लिहा.

4) 'मानवतावाद' ही संज्ञा स्पष्ट करा.

5) 1813 च्या सनदी कायद्याच्या कोणत्याही दोन तरतुदी लिहा.

6) मध्यमवर्ग म्हणजे काय ?

7) परमहंस मंडळीची स्थापना कोणी व केव्हा केली ?

8) प्रार्थना समाजाची कोणतीही दोन तत्व सांगा.

9) 'नागरीकरण' ही संज्ञा स्पष्ट करा.

10) जनसंख्येच्या स्थलांतरासाठी परिणाम करणारे घटक कोणते ?

11) खालील वृत्तपत्रांचे संस्थापक सांगा :
   i) दिनबंधू.
   ii) प्रभाकर.

12) बॉम्बे असोशिएशनशी संबंधीत कोणत्याही दोन नेत्यांची नावे सांगा.

13) 'ऐतिहासिक साहित्य (Literature)' म्हणजे काय ?

2. **प्रत्येकी 50** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **10**

1) 'एल्फीस्टन कायदे संहितेवर' टीपा लिहा.

2) 'घटनावाद' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

3) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील स्त्रीयांच्या स्थितीचे स्वरूप सांगा.

4) शेतीच्या व्यापारीकरणाचे दोष सांगा.

3. **प्रत्येकी 150** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **20**

1) उपयुक्ततावादाची वैशिष्ट्ये लिहा.

2) मध्यमवर्गाला उदय व विकासाचा आढावा घ्या.

3) महाराष्ट्रात जातीभेद निर्मूलनासाठी झालेल्या प्रयत्नांची चर्चा करा.

4) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील अंतर्गत व परदेशी व्यापाराच्या स्थीतीचा आढावा घ्या.

4. **प्रत्येकी 500** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **30**

1) ब्रिटिशपूर्व महाराष्ट्रातील सामाजिक गतिशीलतेच्या क्षमता स्पष्ट करा.

2) स्त्रीयांच्या बंधमुक्तीसाठी समाजसुधारकांनी केलेल्या प्रयत्नांचे परीक्षण करा.

3) प्रार्थना समाजाचे तत्वज्ञान व शिकवण स्पष्ट करा. सामाजिक-धार्मिक चळवळीत त्यांनी कोणती भूमिका बजावली ?

4) 19 व्या शतकात महाराष्ट्रात कोणत्या प्रकारचे मराठी नवसाहित्य निर्माण झाले, याचा थोडक्यात आढावा घ्या.

M.A. (Part – I) Examination, 2010
HISTORY
HS-C-5 : Royal Period of Maratha History (1630 to 1707)
(Compulsory) (85 Pattern)

Time: 3 Hours Max. Marks: 80

N.B. *: i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
ii) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Attempt the following questions in **20** words each (**any ten**) : **20**

1) State any two Portuguese sources useful for the study of Royal period.

2) Name two books written by Parmanand.

3) Which were the five Kingdoms rose up after down fall of Bahamani Empire ?

4) Who were the ambassadors of Chh. Shivaji and Afzalkhan at the time of Afzalkhan episode ?

5) Why did the 'Gajapur's Khind' known as the 'Pavan Khind' ?

6) What happened in the following years ?

A) 6th Jan. to 10th Jan. 1664

B) 14th June 1665

7) Write two provisions of the treaty of Purandhar.

8) Explain the concept of Swarjya.

9) Name the authors of the following books :

A) Rajaram Charitam

B) Vishvgundrsh a Champu

10) Who performed the second coronation of Chh. Shivaji and in which tradition ?

11) Name any two places of English factories in Maharashtra.

12) Who gave the title 'Hukumat Panha' and to whom ?

13) State the meaning of 'Maratha War of Independence'.

2. Attempt the following questions in **50** words each (**any two**) : **10**

   1) Describe the social condition in Maharashtra before the rise of Chh. Shivaji.
   2) What is the importance of first sack of surat ?
   3) State the significance of the coronation.
   4) What efforts were made by Rajaram in defending the Maratha State ?

3. Attempt the following questions in **150** words each (**any two**) : **20**

   1) Critically examine the accounts of foreign travellers to study the Royal period.
   2) Which strategies were followed by Shahistekhan against Chh. Shivaji ?
   3) Explain Chh. Shivaji's relations with the Siddis.
   4) Examine the factors responsible for the release of Shahu.

4. Answer the following questions in **500** words each (**any two**) : **30**

   1) Critically examine the Marathi literary sources for the study of Royal period of Maratha History.
   2) Evaluate the Chh. Shivaji's expedition of Karanataka.
   3) Discuss Chha. Shivaji's relation with the English.
   4) Assess the career of Chh. Sambhaji.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*

ii) ***उजवीकडील*** *अंक प्रश्नांचे* ***गुण*** *दर्शवितात.*

१. खालीलपैकी **कोणत्याही दहा** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **२०** शब्दात लिहा : **२०**

   १) शिवकाळाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेली दोन पोर्तुगीज साधने सांगा.
   २) परमानंदानी लिहिलेल्या दोन ग्रंथाची नांवे सांगा.
   ३) बहामनी राज्याच्या पतनानंतर कोणत्या पाच शाह्यांचा उदय झाला ?

४) अफझलखान प्रसंगामध्ये छत्रपती शिवाजी महाराज व अफझलखानाचे वकील कोण होते ?

५) गजापूरच्या खिंडीला 'पावन खिंड' म्हणून का ओळखले जाते ?

६) खालील वर्षात कोणत्या घटन घडल्या ?

१) ६ जानेवारी ते १० जानेवारी १६६४

२) १४ जून १६६५

७) पुरंदरच्या तहाच्या दोन तरतूदी लिहा.

८) 'स्वराज्य' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

९) खालीलग्रंथाचे लेखक सांगा

१) राजारामचरीतम

२) विश्वगुणादर्शचंपू

१०) छत्रपती शिवाजी महाराजांचा दुसरा राज्याभिषेक कोणी व कोणत्या पद्धतीने केला ?

११) महाराष्ट्रातील कोणत्याही दोन इंग्रज वखारीच्या ठिकाणांची नांवे सांगा.

१२) 'हुकुमत पन्हा' हा किताब कोणी व कोणास दिला ?

१३) मराठ्यांच्या स्वातंत्र्ययुद्धाचा अर्थ सांगा.

२. खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **५०** शब्दात लिहा : **१०**

१) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या उदयापूर्वीची महाराष्ट्रातील सामाजिक परिस्थितीचे वर्णन करा.

२) पहिल्या सुरत लुटीचे महत्व काय आहे ?

३) शिवराज्याभिषेकाचे महत्व सांगा.

४) मराठी राज्याच्या संरक्षणासाठी छत्रपती राजारामाने कोणते प्रयत्न केले होते ?

३. खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** प्रश्नांची उत्तरे **१५०** शब्दात लिहा : **२०**

१) शिवकालाच्या अभ्यासासाठी परकीय प्रवाशांच्या वृतांताचे चिकित्सक परीक्षण करा.

२) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या विरोधात शाहिस्तेखानाने कोणती अवलंबली होती ?

३) छत्रपती शिवाजी महाराज व सिद्दीचे सबंध स्पष्ट करा.

४) शाहुच्या सुटकेस कारणीभूत झालेल्या घटकांचे परीक्षण करा.

४. खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** प्रश्नांची उत्तरे **५००** शब्दात लिहा : **३०**

१) मराठ्यांच्या इतिहासातील शिवकालासंबंधीचा मराठी वाङ्मयीन साधनांचे परीक्षण करा.

२) छत्रपती शिवाजीमहाराजांच्या कर्नाटक मोहिमेचे मूल्यमापन करा.

३) छत्रपती शिवाजी महाराज व इंग्रज यांच्या सबंधावर चर्चा करा.

४) छत्रपती संभाजी महाराजांच्या कारकिर्दीचे मूल्यमापन करा.

M.A. (Part – II) Examination, 2010
HISTORY (Compulsory))
HS-C2 : Historiography (85 Pattern)

Time : 3 Hours Max. Marks : 80

N.B. : *i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
ii) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Answer in **20** words each (**any ten**) : **(20)**

1) State the definition of History by Herodotus.

2) What is the meaning of 'Heuristic' ?

3) Who and when founded the Bharat Itihas Sanshodhak Mandal, Pune ?

4) What is meant by 'Archives' ?

5) What is a 'Fasli' ?

6) What is meant by ' Bakhar' ?

7) Write any two kinds of 'Positivist Historiography.

8) What is Romanticist Historiography ?

9) Names any four subaltern historians.

10) State any two salient features of Marxist Historiography.

11) Explain the term Nationalistic Historiography.

12) Name any two works published by V. K. Rajwade.

13) Name any two books written by S. N. Sen.

2. Answer in **50** words each (**any two**) : **(10)**

   1) Write a note on 'Carban-14'.

   2) Explain the meaning of positive criticism.

   3) State the drawbacks of Marxist Historiography.

   4) What place do you assign to Grant Duff in the development of Maratha Historiography ?

3. Answer in **150** words each (**any two**) : **(20)**

   1) What type of documents are available in Pune Archives ?

   2) What is 'Internal criticism' ? Which are its limitations ?

   3) Assess the contribution of A. S. Altekar in the Indian Historiography.

   4) State the contribution of T. S. Shejwalkar in the Maratha Historiography.

4. Answer in **500** words each (**any two**) : **(30)**

   1) Discuss about the nature and scope of History.

   2) Give an account of the origin of Archives in Europe and India.

   3) Explain the contribution of R. C. Mujumdar in Indian Historiography.

   4) State the contribution of G. S. Sardesai in Maratha Historiography.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*
ii) ***उजवीकडील*** *अंक प्रश्नाचे* ***पूर्ण*** *गुण दर्शवितात.*

1. प्रत्येकी **20** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दहा**): **(20)**

   1) हिरोडोटस यांनी इतिहासाची केलेली व्याख्या सांगा.

2) 'ह्युरिस्टिक' म्हणजे काय ?

3) भारत इतिहास संशोधक मंडळ पुणेची स्थापना कोणी व केव्हा केली ?

4) 'अभिलेखागार' म्हणजे काय ?

5) 'फस्ली' म्हणजे काय ?

6) 'बखर ' म्हणजे काय ?

7) प्रत्यक्षार्थवाद इतिहास लेखन शास्त्राचे दोन प्रकार सांगा.

8) स्वच्छंदतावादी इतिहास लेखनशास्त्र म्हणजे काय ?

9) 'सबाल्टर्न' प्रवाहातील कोणत्याही चार इतिहासकारांची नावे सांगा.

10) मार्क्सवादी इतिहासलेखनाची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

11) राष्ट्रवादी इतिहासलेखन शास्त्र ही संज्ञा स्पष्ट करा.

12) वि. का. राजवाडे यांनी प्रकाशित केलेल्या कोणत्याही दोन ग्रंथाची नावे लिहा.

13) एस. एन. सेन यांच्या कोणत्याही दोन ग्रंथांची नावे लिहा.

2. प्रत्येकी **50** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**): **(10)**

1) कार्बन –14 बाबत टीपा लिहा.

2) सकारात्मक टिका म्हणजे काय ? स्पष्ट करा.

3) मार्क्सवादी इतिहासलेखन प्रवाहातील उणीवा सांगा.

4) मराठा इतिहासलेखन शास्त्राच्या विकासात तुम्ही ग्रँट डफला कोणते स्थान द्याल ?

3. प्रत्येकी **150** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**): **(20)**

1) पुणे अभिलेखागारात कोणत्या प्रकारची कागदपत्र उपलब्ध आहेत ?

2) अंतरंग परीक्षण म्हणजे काय ? त्याच्या मर्यादा कोणत्या ?

3) भारतीय इतिहास लेखन शास्त्रातील अे. एस. अळतेकर यांच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

4) टि. एस. शेजवलकर यांचे मराठ्यांच्या इतिहास लेखनशास्त्रातील योगदान सांगा.

4. प्रत्येकी **500** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**): **(30)**

1) इतिहासाचे स्वरूप व व्याप्ती या विषयी चर्चा करा.

2) भारत व युरोपातील अभिलेखागारांच्या उदयाचा आढावा द्या.

3) आर. सी. मुजुमदार यांचे भारतीय इतिहास लेखन शास्त्रातील योगदान स्पष्ट करा.

4) जी. एस. सरदेसाई यांचे मराठ्यांच्या इतिहास लेखन शास्त्रातील योगदान सांगा.

M.A. (Part – II) Examination, 2010
HISTORY (Compulsory) (85 Pattern)
HS-Gr. – I-D : Modern Japan (1853-1955)

Time : 3 Hours Max. Marks : 80

N.B. : *i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
ii) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Answer in **20** words **each** (**any ten**) : **20**

1) Name the four islands of Japan.

2) Who called the Tozama Dyamo ?

3) Who was commodore perry ?

4) What is Meiji Restoration ?

5) What do you know about 'Kabuki' ?

6) State any two political changes in modernization of Japan.

7) Write any two consequences of Sino-Japanese War, 1894-95.

8) Name any four countries involved in the Washington Conference.

9) Write the new name given to Manchuria by Japan in 1932.

10) Why did Japan resign the League of Nations ?

11) State any two causes of Japan's participation in Second World War.

12) State the importance of General Mac-Artur.

13) Explain the term 'Demilitarization'.

2. Answer in **50** words **each** (**any two**) : **10**

1) Explain the nature of feudal state in Japan.

2) Write a short note on Paris Peace Conference 1919.

3) State the nature of Rome-Berlin-Tokyo Axis.

4) Write a short note on General Tojo.

3. Answer in **150** words **each** (**any two**) : **20**

1) Give an account of the Modernization of Japan during Meiji Period.

2) Explain the causes of Russo-Japanese War, 1904-05.

3) Give an account of the Manchurian crisis of 1931.

4) Assess the conflicts between U.S.A. and Japanese before World War II.

4. Answer in **500** words **each** (**any two**) : **30**

1) Discuss about Anglo-Japanese Treaty, 1902 and state its impact.

2) Give an account of the role played by Japan in World War I.

3) Explain the causes and consequences of Second Sino-Japanese War, 1937.

4) Give an account of the Economic Progress of Japan after World War II.

मराठी रूपांतर

सूचना : *i)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*
ii) ***उजवीकडील*** *अंक प्रश्नांचे* ***पूर्ण*** *गुण दर्शवितात.*

1. **प्रत्येकी 20** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दहा**) : **20**

1) जपानच्या चार बेटांची नावे सांगा.

2) तोझमा दायमो कोणाला म्हणतात ?

3) कमाडोर पेरी कोण होता ?

4) मेईजी पुनर्रस्थापना म्हणजे काय ?

5) 'काबूकी' या विषयी तुम्हाला काय माहीती आहे ?

6) जपानच्या आधुनिकीकरणातील कोणतेही दोन बदल सांगा.

7) चीन–जपान युद्धाचे (1894-95) कोणतेही दोन परिणाम लिहा.

8) वॉशिंगटन परिषदेत सहभागी झालेल्या कोणत्याही चार देशांची नावे सांगा.

9) 1932 मध्ये जपानने मांचुरियाला दिलेले नवीन नाव लिहा.

10) जपानने राष्ट्र संघाचा राजीनामा का दिला ?

11) जपानच्या दुसऱ्या महायुद्धातील सहभागाची कोणतीही दोन कारणे सांगा.

12) जनरल मॅकऑर्थरचे महत्व सांगा.

13) 'निर्लष्करीकरण' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

2. **प्रत्येकी 50** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **10**

1) जपान मधिल सरंजामी राज्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

2) पॅरिस शांतता परिषदेवर टिप लिहा (1919).

3) रोम–बर्लीन–टोकीओ अक्ष गटाचे स्वरूप सांगा.

4) जनरल टोजो यांच्यावर टिप लिहा.

3. **प्रत्येकी 150** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **20**

1) मेईजी काळातील जपानच्या आधुनिकीकरणाचा आढावा घ्या.

2) 1904-05 च्या रशिया–जपान युद्धाची कारणे स्पष्ट करा.

3) 1931 च्या मांचुरियन पेचप्रसंगाचा आढावा घ्या.

4) दुसऱ्या महायुद्धापूर्वीच्या अमेरिका व जपान यांच्यातील संघर्षाचे मुल्यमापन करा.

4. **प्रत्येकी 500** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही **दोन**) : **30**

1) 1902 च्या इंग्लंड–जपान करारविषयी चर्चा करा व त्याचे परिणाम सांगा.

2) पहिल्या महायुद्धातील जपानच्या भूमिकेचा आढावा घ्या.

3) दुसऱ्या चीन–जपान युद्धाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा, (1937).

4) दुसऱ्या महायुद्धानंतरच्या जपान मधिल आर्थिक प्रगतीचा आढावा घ्या.